

Zeventig jaren van tuchtiging

Aantekeningen bij bijbelstudie 1 over het boek Daniël ; Lunteren seizoen 2006-2007

1. Inleiding

- 1.1. Decor: de Babylonische ballingschap
- 1.2. Historisch overzicht
- 1.3. De start en het einde van de ballingschap - Jeremia 25
- 1.4. Een straf van exact 70 jaren
- 1.5. De bijbelse gebeurtenissen in relatie tot de jaartelling
- 1.6. Verschillen in de chronologie

2. Het gebed van Daniël - Daniël 9:1-20

3. Ter overdenking

4. Aantekeningen en bijlagen

- 4.1. Aantekening over tijdrekening
- 4.2. Artikel over de genealogie van de Perzische koningen

1. Inleiding

1.1. Decor: de Babylonische ballingschap

Een groot deel van het leven van Daniël speelt zich af tijdens de Babylonische ballingschap. Als we de bijbelse gegevens naast elkaar leggen, is Daniël tijdens de eerste wegvoering onder leiding van Nebukadnezar vanuit Juda naar Babel gebracht. Daar heeft hij het verdere van zijn leven aan het hof gediend.

1.2. Historisch overzicht

Hieronder een overzicht van de koningen en gebeurtenissen vanaf de eerste wegvoering tot aan de val van Jeruzalem en de laatste wegvoering. Jeremia was in die tijd profeet in Juda.

Voor meer uitleg over de tekstgegevens verwijs ik naar het artikel 'Research naar Jeremia'.

JOJA	ZEDE	NEBU	JER	GEBEURTENIS	TEKSTPLAATS	
1	J		20	Jojakim wordt koning	2Kon.23:36	
2	O		21			
3	J		22	Belegering Jeruzalem	2Kon.24:1	
4	A	1	N 23	Slag bij Karchemis	2Kon.24:7; Jer.25:1-3; 46:2; Dan.1:1-6	
5	K	2	E 24			
6	I	3	B 25			
7	M	4	U 26			
8	↓	5	K 27			
9		6	A 28			
10		7	D 29	Belegering Jeruzalem en deportatie	Jer.52:28	
11		8	N 30	Jojachin 3 maanden koning	2Kon.24:8-14; 2Kron.36:6	
	1	Z	9	E 31	Zedekia koning	2Kon.24:18
	2	E	10	Z 32		
	3	D	11	A 33		
	4	E	12	R 34		
	5	K	13	↓ 35		
	6	I	14	36		
	7	A	15	37		
	8	↓	16	38		
	9		17	39	Belegering Jeruzalem	2Kon.25:1; Jer.39:1; 52:4
	10	18	40	Jeremia in gevangenschap	Jer.32:1	
	11		41	Val Jeruzalem; deportatie	Jer.39:2 e.v.; 1:3	
			20			
			21			
			22			
			23			
			↓	Deportatie	Jer.52:30	

1.3. De start en het einde van de ballingschap

Het is algemeen bekend dat de straf voor Juda 70 jaren geduurd heeft (Jer.25:11-12; 29:10; 2Kron.36:21-22; Ezr.1:1 en Dan.9:1-2). Omdat er echter meerdere deportaties zijn geweest, is het interessant om te weten wanneer deze periode begon en afliep.

In Jer.25:11-12 staat: *'Dan zal dat gehele land tot een oord van puinhopen, tot een woestijn worden. Deze volken nu zullen de koning van Babel dienstbaar zijn zeventig jaren; maar na verloop van zeventig jaren zal ik aan de koning van Babel en dit volk, luidt het woord des Heren, hun ongerechtigheid bezoeken, ook aan het land der Chaldeeën, en ik zal dat tot eeuwige woestijnen maken.'*

De tijd die hier benoemd wordt, is die van dienstbaarheid aan (de koning van) Babel. In Jer.29:10 staat dat aan het einde van de zeventig jaren het volk weer terug zal gaan naar hun land. Het zeventigste jaar is inderdaad het jaar waarop Kores, de Perzische koning, de Joden laat terugkeren naar hun land (het eerste jaar van Kores - 2Kron.36:22; Ezr.1:1). Het woord van de Heere, door de mond van Jeremia gesproken, gaat exact in vervulling (2Kron.36:20-22).

De Joden die dus het laatste zijn weggevoerd, tijdens het 18e en 23e jaar van Nebukadnezar (Jer.52:29-30), zijn dus minder dan 70 jaren in Babel geweest. Alleen de eerste lichter gedeporteerden heeft - als collectief - deze tijd meegemaakt. Onder hen was ook Daniël.

1.4. Een straf van exact 70 jaren

In 2Kron.36:21 staat dat in de 70 jaren die voorbij gingen aan het land 'zijn sabbatsjaren vergoed werden'. Toen Israël ooit vanuit de woestijn in het land kwam moest het elk zevende jaar aan het land een sabbat geven; tijdens zo'n sabbatsjaar mocht er niet gezaaid en niet geoogst worden (Lev.25:1-7). Israël heeft zich niets aangetrokken van deze wet en daarom heeft God hen uiteindelijk het land uitgestuurd, zodat het land alsnog haar sabbatten zou ontvangen. Deze gang van zaken was al in de wet voorzeggd (Lev.26:43).

Omdat ieder zevende jaar een sabbatsjaar is, staan '70 sabbatsjaren' voor een periode van 490 jaar. Rekenen we vanaf het begin van de 70 jaren 490 jaren terug, dan komen we uit aan het begin van de regeringsperiode van koning Saul.

Alle jaren sinds de intocht in het land, was het volk geleid door richters. Daarna werd Israël een koninkrijk en werd koning Saul officieel geïnstalleerd. *'Daarna zette Samuël voor het volk het recht van het koningschap uiteen, schreef dit in een oorkonde en legde die neer voor het aangezicht des HEREN...'* (1Sam.10:25). Het 'recht van het koningschap' verwijst naar Deut.17:14-20, waar we lezen dat de koning verantwoordelijk wordt gesteld om 'al deze inzettingen (zoals die van de sabbatsjaren!) naarstig te onderhouden'. Vandaar dat God de sabbatten die aan het land worden onthouden vanaf de eerste koning begint te rekenen; hoewel de overtreding van deze wet ongetwijfeld ook al tijdens de richters plaats vond. Als wijze van vereffening voor deze ongehoorzaamheid brengt God zijn volk (in fasen) naar het buitenland. De 70 jaren vertegenwoordigen Gods straf.

1.5. De bijbelse gebeurtenissen in relatie tot de jaartelling

Wat betreft bijbelse gebeurtenissen gedurende de laatste 600 jaar voor Christus lopen de dateringen behoorlijk uiteen.

Volgens de chronologie van Anstey (alleen op basis van bijbelse gegevens) valt het eerste jaar van Nebukadnezar in 3520 Anno Homini; wat samen valt met 527 voor Christus. De ballingschap begon volgens hem dus in 527 voor Chr. en eindigde in 457 voor Chr. (het eerste regeringsjaar van Kores).

In de reguliere chronologie wordt de val van Jeruzalem in 586 gesteld en het eerste regeringsjaar van Kores in 538. Rekenen we 70 jaar terug vanaf 538, dan begint volgens deze telling de ballingschap in 608 voor Chr., 22 jaar voor de val van Jeruzalem.

Dit laatste is mijns inziens moeilijk te combineren met het Bijbelse gegeven dat de belegering en val van Jeruzalem zich afspelen in het 18^e-19^e jaar van Nebukadnezar (2Kon.25:8; Jer.32:1; 39:2). Er kan zich tussen de eerste wegvoering en de val hoogstens 19, maar zeker geen 22 jaar bevinden.

Chronologie van Anstey		Reguliere chronologie	
Begin ballingschap	Einde ballingschap	Begin ballingschap	Einde ballingschap
527	457	608	538

We zien dus een verschil van 81 jaar tussen beide rekeningen.

Er bestaan nog veel meer chronologische overzichten, die allemaal afwijkingen vertonen met de twee die hierboven genoemd worden, maar het grootste verschil blijft dat tussen chronologieën die zich alleen op de Bijbel baseren enerzijds en chronologieën waar ook buitenbijbelse gegevens in verwerkt zijn anderzijds.

1.6. Verschillen in de chronologie

Zonder voorbij te gaan aan Paulus' opmerking over het bezig zijn met geslachtsrekeningen (1Tim.1:4 en Tit.3:9), wil ik toch iets meer zeggen over de verschillen die er bestaan tussen de bijbelse en de reguliere chronologie.

We hebben ook weinig keus, want in de wereld van vandaag hebben de buitenbijbelse gegevens meer gezag dan bijbelse. Het gevolg is verdachtmaking van de Bijbel zelf.

De oorzaak van de verschillen tussen de twee genoemde chronologieën is gelukkig niet moeilijk te achterhalen.

De Egyptische astronoom Ptolemy (2^e eeuw na Chr.) heeft een overzicht (canon) gemaakt van de Perzische koningen vanaf Kores t/m Alexander de Grote. Hiervan zijn nagenoeg alle moderne

tijdrekeningen afgeleid. Het werk van Ptolemy wordt echter door meerdere geschiedschrijvers en overleveringen, waaronder Josefus, tegengesproken.

Het grootste probleem is echter dat de canon van Ptolemy in conflict komt met de bijbelse tijdrekening. Ptolemy maakt de duur van de Perzische regering zo'n 80 jaar te lang, waardoor verwarring ontstaat over bijbelse gegevens, zoals die bijvoorbeeld in het boek Daniël genoemd worden.

De verwarring wat betreft de bijbelse chronologie treedt pas op in combinatie met de boeken van Ezra, Nehemia en andere profeten ten tijde van de laatste 600 jaar voor Christus.

Over de chronologie daarvoor is nagenoeg overeenstemming, mede door het feit dat er voor die periode naast de Bijbel bijna geen andere bronnen beschikbaar zijn. Als we aannemen dat het getuigenis van Gods Woord over de pakweg eerste 3500 jaar tijd nauwkeurig is, waarom zullen daarop dan niet vertrouwen als het gaat om het vervolg, t/m de komst van Christus?!

We zullen een principiële keus moeten maken voor wiens visie we voor de laatste 500 jaar voor Christus willen volgen: die van een heidense astronoom of die van de bijbelse profeet Daniël.

Uitgaande van de chronologische gegevens die de Bijbel ons zelf aanreikt, komen we tot het volgende overzicht.

PERIODE

Van Adam tot Jojakim	3520 jaren	tot 3520 AH	4047 t/m 527 voor Chr.
Periode van ballingschap	70 jaren	tot 3590 AH	527 t/m 457 voor Chr.
7 zevens (Dan.9)	49 jaren	tot 3639 AH	457 t/m 408 voor Chr.
62 zevens (Dan.9)	434 jaren	tot 4071 AH	408 t/m 26 na Chr.
Totaal	4071 jaren		

Meer info over tijdrekening vind je onderaan dit document.

2. Het gebed van Daniël - Dan.9:1-20

Vers 1

Daniël dient op het moment van handeling aan het hof van de Medo-perzische koningen, die het rijk van Babel hebben overwonnen en hebben ingelijfd in hun rijk.

Over Darius de Meder is in de reguliere geschiedschrijving niets bekend. De Bijbel is het enige boek wat over hem presenteert als een historische figuur. Omdat de Perzische koning Kores eveneens in het zeventigste jaar de Joden naar hun land zal laten terug gaan, moet deze Darius wel de directe voorganger van Kores zijn geweest. Hij is in ieder geval niet dezelfde als koning Darius de Grote.

Daniël neemt dus kennis van de 70 jaren vlak voor het moment dat Kores ook daadwerkelijk de ballingschap zal beëindigen.

Vers 2

Het is algemeen bekend dat de straf voor het tweestammenrijk Juda 70 jaren geduurd heeft (Jer.25:11-12; 29:10; 2Kron.36:21-22; Ezr.1:1 en Dan.9:1-2).

Vanuit Jer.25:11-12 wordt duidelijk dat de zeventig jaren betrekking hebben op de tijd die Juda dienstbaar is aan (de koning van) Babel en dus niet op de tijd die alle ballingen in Babel hebben doorgebracht. Er zijn namelijk meerdere deportaties geweest. De Joden die dus het laatste zijn weggevoerd, tijdens het 18e en 23e jaar van Nebukadnezar (Jer.52:29-30), zijn dus minder dan 70 jaren in Babel geweest. Alleen de eerste lichter gedeporteerden heeft - als collectief - deze tijd meegemaakt. Onder hen was ook Daniël.

In Jer.29:10 staat dat het volk aan het einde van de zeventig jaren weer terug zal gaan naar hun land. Het zeventigste jaar is het jaar waarop de Perzische koning Kores de Joden laat terugkeren naar hun land (het eerste jaar van Kores - 2Kron.36:22; Ezr.1:1). Als jaartal wordt hierbij doorgaans 538 voor Chr. genoemd. Het woord van de Heere, door de mond van Jeremia gesproken, gaat na exact 70 jaren in vervulling (2Kron.36:20-22).

De tijdsduur van 70 jaren is niet willekeurig bepaald. In 2Kron.36:21 staat dat in de 70 jaren die voorbij gingen aan het land 'zijn sabbatsjaren vergoed werden'. Toen Israël ooit vanuit de woestijn in het land kwam moest men elk zevende jaar aan het land een sabbat geven. Tijdens zo'n sabbatsjaar mocht er niet gezaaid en niet geoogst worden (Lev.25:1-7). Israël heeft zich ook van deze wet vaak niets aangetrokken en daarom heeft God hen uiteindelijk het land uitgestuurd, zodat het land alsnog haar sabbatten zou ontvangen. Deze gang van zaken was al in de wet voorzien (Lev.26:43). Omdat ieder zevende jaar een sabbatsjaar is, staan '70 sabbatsjaren' voor een periode van 490 jaar. Rekenen we vanaf het begin van de 70 jaren 490 jaren terug, dan komen we uit aan het begin van de regeringsperiode van koning Saul. Alle jaren sinds de intocht in het land, was het volk geleid door richters. Daarna werd Israël een koninkrijk en werd koning Saul officieel geïnstalleerd. *'Daarna zette Samuël voor het volk het recht van het koningschap uiteen, schreef dit in een oorkonde en legde die neer voor het aangezicht des HEREN...'* (1Sam.10:25). Het 'recht van het koningschap' verwijst naar Deut.17:14-20, waar we lezen dat de koning verantwoordelijk wordt gesteld om 'al deze inzettingen (zoals die van de sabbatsjaren!) naarstig te onderhouden'. Vandaar dat God de sabbatten die aan het land worden onthouden vanaf de eerste koning begint te rekenen; hoewel de overtreding van deze wet ongetwijfeld ook al tijdens de richters plaats vond, omdat toen al sprake was van verval. Als wijze van vereffening voor deze ongehoorzaamheid brengt God zijn volk (in fasen) naar het buitenland. De 70 jaren vertegenwoordigen Gods straf.

De documenten die Daniël onder ogen krijgt kunnen brieven (of een kopie daarvan) geweest zijn van Jeremia (zie Jer.29:10). Het kan ook een notitie zijn geweest uit oorlogsverslagen van Babylonische koningen. We weten dat Nebukadnezar bekend was met de functie en wellicht ook de boodschap van Jeremia (vgl. Jer.39-11-14). Mogelijk heeft Nebukadnezar destijds in Jeremia een medestander gezien, juist ook omdat Jeremia pleitte voor overgave aan de Babyloniërs (vgl. Jer.38:17).

Vers 3

Het 'Ik stelde mijn aangezicht tot de Heere' uit vers 3 is ook (zie bijbelstudie Ps.16) één van de 134 plaatsen in de Bijbel waar de Sopherim - Joodse schriftgeleerden in de tijd van Ezra - YHWH vertaald hebben met Adonai. Oorspronkelijk staat er dus: 'Ik stelde mijn aangezicht tot YHWH. De vertalingen zouden dit zichtbaar kunnen maken door HEERE met kapitale letters te schrijven.

Vers 4

Daniël was het gewend om te bidden en belijdenis te doen (Dan.6:10-11). Toch lijkt er voor dit gebed een speciale aanleiding te zijn, namelijk het zich realiseren dat de 70 jaren bereikt waren (vers 2). Hij bidt dit gebed juist omdat hij dit nu weet. Dat geeft te denken.

Wonderlijk ook dat Daniël juist op dit moment ontdekt dat het zeventigste jaar is aangebroken. Daniël was enorm wijs en wist heel veel. Hij had vanuit zijn functie toegang tot alle belangrijke regeringsstukken. Daarbij maakt hij ook nog eens deel uit van de Joodse gemeenschap, waaraan Jeremia zijn brieven had verstuurd. En tenslotte was hij ook nog eens op hoge leeftijd. Het was daarom niet meer dan logisch geweest als hij dit alles al eerder geweten had. Toch realiseert Daniël zich pas in het zeventigste jaar dat het zover is.

Heeft de Heere dit zo bestuurd? Die kans is groot. En waarom zou de Heere het dan zó bestuurd hebben? Jeremia liet de ballingen via zijn brieven weten (Jer.29) dat zij zich moesten schikken in hun straf en hun taak moesten oppakken in het land waarheen ze gebracht waren. Dit was zeventig jaar lang Gods wil. Van Daniël weten we hoe hij deze opdracht heeft uitgevoerd, aan het hof van de machthebbers. In dit gebed gaan schuldbelijdenis én het smeken om herstel hand in hand. Schuldbelijdenis had ook al eerder plaats kunnen hebben, maar het zou opnieuw van ongelof en ongehoorzaamheid getuigen als men ook steeds was blijven vragen om terugkeer en herstel. De Heere had immers Zijn wil voor en plan met de Joodse ballingen bekend gemaakt. Uit het gebed van Daniël blijkt dat hij de strafmaat volledig aanvaard heeft. Maar op dit moment voelt hij ook de ruimte om God te herinneren aan Zijn beloften en hij pleit voor herstel. Dit mogen we zien als een voorbeeld van 'bidden naar Gods wil' (1Joh.5:14); bidden van iets op het juiste moment. Bidden naar Gods wil vloeit dan voort uit het kennen van Gods wil en bidden is zo meer dan (oneerbiedig gezegd) het te pas en te onpas bestoken van God met allerlei vragen, bijvoorbeeld om nare dingen maar snel voor ons op te lossen.

Waarom smeekt Daniël om herstel als hij weet dat dit er binnen een jaar zal komen? Reden hiervoor kan zijn dat Daniël beseft dat het uitzitten van een straf en het doen van schuldbelijdenis twee verschillende zaken zijn. Is dat laatste al echt gebeurd? En moet dat niet gebeurd zijn alvorens het herstel kan ingaan, ondanks dat het 70^e jaar is aangebroken?

Vers 11

Daniël verwijst naar Mozes, die het volk zegen en vloek heeft voorgehouden. Al in Lev.26, tussen de wetsvoorschriften, komen we het principe van zegen en vloek tegen. Aangrijpend is het om te lezen hoe de Verbondsgod door hardnekkige zonden kan veranderen in een Tegenover (Lev.26:23), een Tegenstander. Treffend is ook de profetische waarde van de verzen 38-45. Wat hier wordt voorgezegd, gaat rondom de ballingschap letterlijk in vervulling: deportatie, schuldbelijdenis, Gods genadige reactie daarop. Dit is overigens ook het hoofdstuk waarin over het houden van de sabbatten gesproken wordt (Lev.26:43).

Ook bij de tweede wetgeving, in het boek Deuteronomium, komt het thema 'zegen en vloek' uitgebreid aan de orde: Deut.11:26-28 en Deut.28-30. Behalve een uitvoerige beschrijving van de vloek in hoofdstuk 28, lezen we ook over beloften van verlossing en herstel in hoofdstuk 30.

Ook Mozes' opvolger heeft de woorden van zegen en vloek herhaald (Joz.8:34). Lange tijd leek het goed te gaan met het volk, maar kort na de dood van Jozua trad het verval in (Richt.2).

De ballingschap is de voltrekking van een vloek. Leidt een vloek een eigen leven in die zin dat het volk niet anders kan dan afdwalen, omdat die vloek uitgesproken is? Leidt een vloek een eigen leven, in weerwil van pogingen het tij te keren? Of zijn het de eigen gemaakte keuzes die de uitgesproken vloek in vervulling laten gaan? Ik denk dat de Bijbel het laatste benadrukt. Israël kreeg een eerlijke kans. Dit is ook de zienswijze van Daniël.

Daniël doet hier schuldbelijdenis voor heel het volk Israël, dus voor de 12 stammen in totaal. De meeste profeten voor hem hadden een boodschap voor het tweestammenrijk óf het tienstammenrijk. Het tienstammenrijk had haar straf al veel eerder ontvangen en de inwoners waren gedeporteerd naar diverse gebieden die onder de heerschappij van Assyrië lagen. Daniël was zelf afkomstig uit het tweestammenrijk (ook wel Juda genoemd), waarvan de inwoners naar Babel waren gedeporteerd. Daniël beseft de reikwijdte van de schuld die is gemaakt tegenover God. Niet alleen Juda, maar heel het volk was weggedwaald van het plan wat God met Zijn volk Israël had (Ex.19:5-6). En daarom belijdt hij ook schuld voor heel het volk.

Vers 16-17

Daniël benadrukt, net als veel andere profeten, het feit dat er verwoesting gekomen is over Gods stad en Gods heilige berg (Dan.9:16; Jer.25:29 en 32:34). Niet alleen het volk is door deportatie ontheemd geraakt, maar ook God is Zijn woonplaats kwijt. Het is een aangrijpende gedachte dat God door de zonden van mensen dubbel geraakt wordt. Zonde is niet alleen een belediging van Zijn wezen, maar door zonde komt ook het getuigenis van Zijn koninkrijk onder druk te staan.

Vers 18-19

Daniëls schuldbelijdenis brengt ons bij de vraag hoe de andere ballingen met schuldbelijdenis omgingen. Ook hun zonden hadden aan de straf bijgedragen. Vers 18 lijkt te zeggen dat Daniël niet de enige is die smekingen verrichtte tot God.

Uit Salomo's gebed kunnen we opmaken dat er aan de opheffing van ballingschap een collectieve schuldbelijdenis vooraf zal gaan (1Kon.8:47-50; 2Kr.6:37).

Ps.137 zingt over de ballingen die aan de rivieren van Babel denken aan Sion. We proeven in deze psalm iets van het verlangen om terug te keren; we lezen over vergelding aan Babel; we lezen hier niets over schuldbelijdenis. Dat bewijst niet dat schuldbesef ontbrak, maar toont ons evenmin aan dat het er wel was.

Ook Jes.26:16 (vers 1: Juda) zou een aanwijzing kunnen zijn dat niet alleen Daniël tijdens de ballingschap zijn heil bij God zocht.

Of dat voor alle Joden het geval was, is maar zeer de vraag. Een deel van de ballingen heeft er later vrijwillig voor gekozen om niet terug te gaan naar Palestina. Ze waren blijkbaar aan het leven in Babel gewend geraakt en wilden daar niet meer weg. Wellicht is dit voor Daniël des te meer een reden geweest om op dit moment - wetend dat het einde van de straf in zicht was - schuldbelijdenis te doen. In hoeverre waren de ballingen door de straf echt veranderd en tot inkeer gekomen?

Vers 20

Het is de vraag of we de terugkeer van de ballingen en de wederopbouw van Jeruzalem en de tempel als de ultieme vervulling van Daniëls gebed moeten zien. Het is Daniël te doen om een dieper herstel dan dat van stenen muren.

Daniëls gebed mondt uit in een belangrijke voorzegging over de toekomst van het volk Israël: de profetie over de zeventig (jaar)weken (vers 20-27). Terwijl hij nog bidt, komt de engel Gabriël naar hem toe om hem te vertellen wat de toekomst brengen zal. Hier laat God hem het complete antwoord zien op zijn vraag om herstel van Jeruzalem en het heiligdom. Er zal nog een hele tijd overheen gaan voordat de zonde van het volk Israël verzoend zal zijn. Gods volk zal ook nog heftige tijden gaan meemaken.

De Heere verhoort Daniëls gebed op een speciale manier en laat dit vergezicht aan Daniël zien omdat hij door Hem bemind is (vers 23).

3. Ter overdenking

In zak en as zijn en vasten

Daniël gaat in gebed, terwijl hij in zak en as gekleed is en ook vast. We zien deze combinatie vaker terug in de Bijbel. Zak en as onderstrepen de ernst van zijn schuldbelijdenis. Hij is er als het ware over in de rouw. Met het vasten laat hij zien dat op dit moment maar één ding belangrijk voor hem is: dat er schuld beleden wordt aan God. Andere dingen zijn op dit moment niet belangrijk.

Schuldbelijdenis is dus niet iets wat je 'even doet'. Het is een aangelegenheid, die je doen en laten op dat moment stempelt. Het is een 'kruispunt' wat je niet passeren kunt om verder te gaan.

- Herken je hier iets van in je eigen leven?
- Wat zijn nog meer kenmerken van dit gebed van Daniël?

Collectieve en plaatsvervangende schuldbelijdenis

Daniël doet niet alleen belijdenis van zijn eigen zonde (vers 20), maar ook voor die van zijn volk. Dat noemen we plaatsvervangende schuldbelijdenis. Behalve hem zijn er ook anderen die schuld belijden (vers 18), mogelijk ook plaatsvervangend. Als meerdere mensen tegelijk schuld belijden voor het zelfde, spreken we over collectieve schuldbelijdenis.

De Bijbel laat ons vele aantal voorbeelden zien van collectieve schuldbelijdenis. De uitspraak 'Wij hebben gezondigd...' komt in het OT veelvuldig voor.

In Daniël 9 zien we daarbij een voorbeeld van plaatsvervangende schuldbelijdenis: hij belijdt schuld voor anderen en betreft daar ook de zonden van de voorvaders bij.

Dit brengt ons bij de vraag of ook wij nog zonden moeten belijden die anderen (in het verleden) gedaan hebben, eventueel als voorwaarde voor een verder handelen van God?

Als we spreken over plaatsvervangende schuldbelijdenis, dan is wel de context waarin dat gebeurt belangrijk. De reden dat voor en onder Israël (in ieder geval) plaatsvervangende schuldbelijdenis gedaan kon worden, was dat God hen als volk beschouwde. Enkele voorbeelden hiervan:

- Eén bok moest sterven voor heel het volk (Lev.16:21; vgl. met Joh.11:50-51)
- God toornde op het hele volk om de zonde van één man (Joz.7; 22:20)
- Bij Israël werd de zonde der vaders bezocht aan de kinderen (Ex.20:5; Deut.5:9)
- Steeds noemt God Israël 'Mijn volk' (2Kron.7:14)
- Hoewel de benadering van Israël als volk de individuele verantwoordelijkheid en Gods aandacht voor het individu niet uitsloot, was toch iedereen de dupe van collectieve keuzes (Joh.12:37-43).

God spreekt Israël aan alsof het één persoon betreft. Gevolg daarvan is dat ook één persoon het hele volk kan vertegenwoordigen voor God.

Ook nu nog kunnen patronen en keuzes uit het (verre of meer nabije) verleden nadelige gevolgen hebben of bepalend zijn voor het nageslacht. Denk bijvoorbeeld aan alcoholmisbruik in een gezin.

Anderzijds is er ook de hoofdelijke verantwoordelijkheid van de mens tegenover God en de vrijheid die Hij iedereen die in Hem gelooft wil geven, om voor Hem te leven en niet meer 'geleefd te worden' door dingen die hebben plaatsgevonden. Een christen is verlost van de vloek van de wet (Gal.3:13), die onder andere inhield dat de zonde der vaders aan de kinderen bezocht zou worden.

Schuld belijden

De Joden hebben hun straf in Babel uitgezeten.

- Waarom dan toch nog schuldbelijdenis?

Daniël benoemt de zonden van het volk concreet voor God. Het (hardop) benoemen van de zonden is onlosmakelijk verbonden met het doen van schuldbelijdenis.

- Waarom is dat uitspreken zo essentieel? God weet het immers toch al wat er mis gegaan is...

De schuldbelijdenis gaat in dit gebed vooraf aan de vraag om vergeving en beëindiging van de straf.

- Is dit een belangrijke volgorde? Lees ook Ps.32:5.

Opvallend is dat Daniëls schuldbelijdenis in het perspectief gebeurt van Gods barmhartigheid. Daniël is zich goed bewust van dat wat het volk gedaan heeft, maar evenzeer van dat wat God gedaan

heeft en zou moeten doen. Hij raakt, ondanks het diepe schuldbesef het zicht op Gods genade en barmhartigheid niet kwijt. Het is een schuldbelijdenis 'onder een open hemel'; de schuldbeleving is niet het eindpunt, maar er is een weg verder. Daniël bidt in dát perspectief.

- Wat kunnen we hieruit leren?

Eigenschappen van de Heere

In dit gebed worden een aantal eigenschappen van de Heere benoemd.

- Welke?

Bidden naar Gods wil

Uit het gebed van Daniël blijkt dat hij de duur en de maat van de straf volledig aanvaard heeft. Maar op dit moment voelt hij ook de ruimte om verder te gaan dan dat: hij herinnert God aan Zijn beloften en pleit voor herstel.

- Mogen we dit zien als een voorbeeld van 'bidden naar Gods wil' (1Joh.5:14); bidden van iets op het juiste moment?

God als benadeelde

Prachtig zijn de woorden uit vers 16: 'Uw stad Jeruzalem...Uw heilige berg...Uw volk'. Daniël beseft dat niet het volk in ballingschap, maar God de grootste benadeelde is door de zonde en de straf die daarop moest volgen. Door zonde komt het getuigenis van Gods koninkrijk onder druk te staan.

- Beseffen we dat wel goed als we zondigen?

Biddende godsmannen

Daniël schaart zich met dit gebed in de rij van grote godsmannen, die schuldbelijdenis en smeking verrichtten voor het volk Israël: Mozes (Ex.32:30-35; Num.21:7), Salomo (1Kon.8; 2Kron.6), na Daniël ook Ezra (Ezr.10) en Nehemia (Neh.1) en ... uiteindelijk ook Jezus (Luk.23:34; Jes.53:12; 1Joh.2:1). Het verlangen van de Knecht des Heeren wordt ook zichtbaar in het leven van deze dienstknecht van God.

4. Aantekeningen en bijlagen

4.1. Aantekening over bijbelse tijdrekening

De christelijke jaartelling (Anno domini) is afkomstig uit 6^e eeuw, ontwikkeld door de monnik Dionysius Exiguus.

Dionysios heeft helaas een telfout gemaakt. Bewezen is dat Christus 4 jaar voor het jaar 0 is geboren. Wij leven dus nu (2006) niet 2006 jaar na Christus, maar 2010 jaar na Christus.

De Joodse jaartelling (Anno mundi) rekt vanaf de schepping en geeft aan dat wij nu in het jaar 5764 leven. De Bijbel rekt ons echter niet het jaartal van de schepping voor, waardoor we aan deze jaartelling niet zo veel hebben.

De jaartelling van Anstey, die alleen berust op bijbelse gegevens, telt vanaf de schepping van de mens en heet daarom Anno hominis.

Bij deze jaartelling wordt het scheppingsjaar van Adam het jaar 0 genoemd.

Wie de bijbelse gegevens nauwkeurig ordent, komt bij de doop van Jezus in de Jordaan uit op 4071 AH, oftewel het jaar 26 na Christus.

De bijbelse tijdrekening geeft op dit moment dus aan dat wij nu $4047 + 2006$ jaar na de schepping van Adam leven; dat is 6053 jaar.

Van Adam tot Abraham geeft de Bijbel een waterdichte telling aan de hand van de geslachten.

Gedurende de periode van de koningen wordt de telling gekoppeld aan regeringsjaren.

De telling in tussenliggende perioden wordt overbrugd door losse teksten.

Vanaf de ballingschap wordt de bijbelse tijdrekening gekoppeld aan de heerschappij van heidense heersers. Met name het boek Daniël geeft ons inzicht in de tijdrekening in deze periode.

De bijbelse jaartelling eindigt bij de doop van Jezus in de Jordaan.

4.2. Artikel over de genealogie van de Perzische koningen

Zie aparte studie over Perzische koningen en de Bijbel.